

N:o 11.

Af herr **G. Benedicks**, *angående skrifvelse till Konungen i fråga om inrättande af en undersöknings- och experimentalanstalt för jordbruksändamål m. m.*

Vårt lands modernäring lefver under ganska tryckta förhållanden. Äfven om på senare åren så till vida en förbättring inträdt, som sädesprisen stigit, hafva å andra sidan ökade omkostnader, särskildt genom arbetslönernas förhöjning, föranlett, att jordbrukarens behållna afkastning fortfarande blir ringa. Detta förhållande manar till ökade ansträngningar af så väl de enskilde som statsverket, och torde det härvid finnas anledning att i främsta rummet fästa sina förhoppningar vid den hjälp, jordbruket liksom andra näringsgrenar kan erhålla af den moderna vetenskapen, om man endast behörigen tillgodogör sig densammas framsteg och leder de vetenskapliga forskningarna in på praktiska områden. Om de vackra resultat för näringarna, som med vetenskapens tillhjälp kunna ernås, vittna våra dagars storartade industri och på jordbrukets område, för att der anföra några exempel, den hela jordbruket höjande sockerbetsodlingen och den moderna, framgångsrika mosskulturen. Utomlands har man äfven allt mer beaktat dessa förhållanden, och de vetenskapliga undersökningarna hafva genom rika statsunderstöd ställts i jordbrukets tjänst. Jag vill erinra om Danmark, Tyskland, Belgien, Frankrike och Nordamerikas Förenta stater, der högst anseliga statsanslag finnas för sådant ändamål. Sverige intager bland de mera framstående kulturstaterna nästan en undantagsställning genom obetydligheten af de anslag, som direkt syfta på jordbrukets utveckling. Så har landtbruksakademien

af staten endast ett årligt tillskott af 4,000 kronor, hvilket i förening med akademiens egna tillgångar icke tillåter några mera omfattande arbeten än de nuvarande.

Det är lärorikt att jemföra oss med det lilla Danmark och inhemta, att detta land enligt förslaget till finanslov för året 1899/1900 skall detta år för sitt landbruksministerium utbetala en summa af 2,448,894 kronor 90 öre. Hvad vår senaste statsreglering anslår till utgifter för liknande ändamål, är svårt att exakt uppgifva, då det återfinnes under så många skilda poster, men går för visso icke i någon mån upp till ett i förhållande till vårt lands folkmängd, utsträckning och resurser motsvarande belopp. I den danska utgiftsstaten har jag särskildt fäst mig vid att till försök på mejeriväsendets område och driften af ett landtekonomiskt försöklaboratorium äfvensom till vid laboratoriet utförda försök och annat dermed sammanhängande finnes anslagen en summa af 89,000 kronor; och har jag inhemtat, att försöken vid detta laboratorium under de senare åren bland annat gällt olika sorter centrifuger, mjölks pasteurisering, mätning af mjölks fetthalt, mjölks och gräddes syrning, fel hos smör och olika foders inverkan på smörs kvalitet, smörutbytet från kor af olika raser, afkylning af mjölk, smör och kött, fodring af mjölkkor, kalfvar och svin, orsakerna till och botemedlen mot tuberkler och andra kreaturssjukdomar samt smitta från tuberkulös mjölk och värmens inverkan på tuberkelbaciller i mjölk. Af hvilket värde resultaten af sådana försök, praktiskt genomförda, måste vara för landets jordbrukande befolkning, torde ligga i öppen dag.

En annan dylik undersöknings- och experimentalanstalt, hvilken i mångt och mycket kan tjena till föredöme, finnes i Halle. Synnerligen praktiskt anordnad, har den gjort till sin uppgift att arbeta så att säga direkt för landbrukarne sjelfva. Af det rikhaltiga materiel, hvarmed densamma sysselsätter sig, vill jag nämna, att der finnes en afdelning för experiment med husdjur, bageri för pröfvande af olika sorter hvete och råg, bryggeri för åstadkommande af jemförelse mellan olika sorter korn, anstalter för undersökande af tjockskaligheten och qväfvehalten hos olika slag af hafre, bränneri, der stärkelseundersökningar och jemförande prof anställas med olika sorter potatis, samt att hundratusentals sockerbeter undersökas för utrönande af deras sockerhalt, hvilka sistnämnda försök mest anställas å de omkring Halle liggande landtegendomarna. Likaledes finnes ett stort försöksfält för s. k. kärlförsök för utrönande af olika gödselämnens inverkan etc.

Hvad vi här i Sverige, som med sitt nordliga läge, sin stora utsträckning och sina olikartade förhållanden icke kan med tillräcklig säkerhet bygga på resultaten af undersökningar i andra länder, i första rummet behöfva, torde vara en mångsidig, rikt utrustad och praktiskt anordnad undersöknings- och experimentalanstalt samt en dertill hörande bakteriologisk anstalt, der rön anställdes rörande allehanda för jordbruket viktiga baciller. Jag vill i sådant afseende nämna, förutom de redan omförmälda, undersökningar rörande de kväfveökande och kväfvätärande jordbacillerna, rörande bakterierna i mjölk, smör och ost samt rörande gödselns sammansättning och förvaring.

De resultat, som uppnås inom experimentalfältets tränga område, torde dock aldrig blifva fullt tillförlitliga och praktiskt användbara, om icke undersökningarna sedermera fullföljas i större skala, och vore det af denna anledning särdeles önskvärdt, att anslag erhöles till s. k. fältförsök. Sådana torde lämpligast kunna anställas på egendomarna allestädes i landet under ledning af personer, utsända från undersökningsanstalten, och torde det med visshet kunna antagas, att jordbrukarna beredvilligt deltog i sådana försök, om deras kostnader begränsades genom statsanslag till aflöning och resekostnader för försökens ledare.

Men det är ej nog med att göra framgångsrika försök, utan dessas resultat måste äfven tränga ned till de djupa leden, hvilka sakna tillfälle och erforderliga kunskaper att på egen hand förvärfva sig noggrann kännedom om dessa jordbrukets framsteg. Ett medel för uppnående af detta ändamål vore, hvad i Frankrike, der idéen först genomförts, benämnes »champs de démonstration», uppvisningsfält. I alla delar af vårt land borde finnas sådana, der ambulatoriska lärare infunne sig och medelst upplysande föredrag redogjorde för de säkra och goda resultat, hvilka framginge af den på fälten växande grödan. En sådan undervisning rörande t. ex. gödsling, sädesförädling och jordens brukning, tillika förenad med utredning, huru genomförandet af förbättrad kultur ställer sig i ekonomiskt afseende, skulle säkerligen bära goda frukter, då intet så verkar på allmänhetens uppfattning, som hvad densamma med egna ögon får se och erfara.

De förslag till jordbrukets förbättring i vårt land, hvilka jag nu i största allmänhet framställt, äro icke någon nyhet, utan har äfven det sista landtbruksmötet i Malmö uttalat sig i samma riktning, liksom ock bland hushållningssällskapens ombud röster höjts för dylika anordningar.

På grund af hvad jag sålunda anför, får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida icke för jordbruksändamål borde dels inrättas en undersöknings- och experimentalanstalt, äfven omfattande en bakteriologisk försöksanstalt, dels anslag lemnas till fältförsök och uppvisningsfält i olika delar af vårt land, samt till Riksdagen inkomma med det förslag, hvartill denna utredning kan föranleda.

Stockholm den 26 januari 1899.

G. Benedicks.

N:o 12.

Af herr **Bergman**, om medgifvande af rätt för riksdagsman till en fri resa på statens jernvägar hvarje år.

(Motionen återtagen.)
